Valmistelijat Mari Sjöström, Minna Antila

Hallituksen esitys (HE 163/2024 vp) eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n ja perusopetuslain 17 §:n muuttamisesta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annettua lakia siten, että kotikuntakorvaus nostettaisiin yksityisten perusopetuksen järjestäjien osalta 100 prosenttiin. Sen lisäksi perusopetuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksityisillä perusopetuksen järjestäjillä olisi lakisääteinen velvollisuus järjestää perusopetuslain mukaista erityistä tukea. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2025.

Kuntaliitto toteaa, että kunnilla on lakisääteinen velvollisuus järjestää alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä pääsääntöisesti oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Kuntien vastuulla on ylläpitää lähikouluverkkoa ja huolehtia perusopetuksen saavutettavuudesta. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että näitä lähtökohtia ei esityksellä muuteta. Tähän liittyy myös kotikuntakorvauksen porrastaminen.

Kuntaliitto pitää esitykseen sisältyviä säädösmuutoksia ongelmallisena. Samaan aikaan on valmisteilla peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistus sekä esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen ns. kokonaisuudistus. Näissä olosuhteissa asian arvioiminen ja erillisinä hallituksen esityksinä annettavien uudistusten kokonaisvaikutusten arviointi vaikeutuu.

Esityksen mukaan kotikuntakorvauksen prosenttiosuuden korottaminen kasvattaa kuntien kotikuntakorvausmenoja. Muutoksen vuosikustannus kunnille on arviolta n. 10,5 miljoonaa euroa ja valtiolle n. 0,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 osalta kustannukset olisivat n. 4,3 miljoona euroa kunnille ja 0,2 miljoonaa euroa valtiolle. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että valtio korvaa muutoksesta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisenä, mikäli asiassa edetään esityksen mukaisesti.

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Kuntaliitto kiinnittää huomiota esityksen viranomaisvaikutusten arvioinnissa todettuun, että kunnille voisi tulla pieniä säästöjä siitä, että yksityisten perusopetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen taso nousee, sillä yksityisille opetuksen järjestäjille maksettuja lisäkorvauksia erityisen tuen järjestämiseksi voidaan pienentää tai ne voidaan poistaa. Kuntaliitto kummastelee viranomaisvaikutustenarvioinnissa esitettyjä säästöjä kunnille. Kunnille ei synny esitettyjä säästöjä osana peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää. Kuntaliitto suhtautuu varauksella olettamaan, että yksityiset opetuksen järjestäjät pitävät jatkossa kotikuntakorvauksen tasoa riittävänä korvaamaan tuen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia eikä kustannusten korvaamista koskevia sopimusehtoja enää edellytettäisi kuntien ja yksityisten opetuksen järjestäjien välillä.

Esitys yksityisten perusopetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen prosenttiosuuden korotuksesta 94 prosentista 100 prosenttiin aiheuttaa kunnille kustannuksia. Tähän ei vaikuta se, onko kunnassa yksityisiä opetuksen järjestäjiä. Käytännössä yksityiset opetuksen järjestäjät ovat keskittyneet muutamaan kuntaan ja erityisesti Uudellemaalle. Esityksen mukaan menojen kasvu korvataan kunnille peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta. Peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmä ei ole kuntien kannalta optimaalinen rahoitusjärjestelmä tukemaan yksityisten koulujen rahoittamista. Kuntaliitto pitää ongelmallisena, että käytännössä laskennallisten kustannusten suhteessa toteutettu korvaus ei kohdennu niille kunnille, joille kustannuksia muodostuu.

Esityksen mukaan perusopetuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksityisillä perusopetuksen järjestäjillä olisi jatkossa lakisääteinen velvollisuus järjestää perusopetuslain mukaista erityistä tukea. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että perusopetuksen järjestäjän, joka on lapsen tai nuoren oppilaakseen ottanut, tulee tuen tarpeen ilmetessä järjestää hänelle tuki kaikilta osin perusopetuslain mukaisesti. Menettely, jossa oppilas siirretään kunnallisen opetuksen järjestäjän kouluun tuen järjestämiseksi ei ole oppilaan edun mukaista ja aiheuttaa kunnalle ennakoimatonta tuen resurssointia. Kuntaliitto pitää perusteltuna, että perusopetuslain mukaisen oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestäminen laajennetaan koskemaan yksityisiä perusopetuksen järjestäjiä. Vastaava lakisääteinen velvoite tulisi olla myös valtion ja yliopistojen ylläpitämillä kouluilla. Vain tällä tavoin oppilaiden yhdenvertaisuus tuen saannin osalta voi toteutua.

SUOMEN KUNTALIITTO

Hanna Tainio
varatoimitusjohtaja

Minna Antila
juristi

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi